

[Kjær Rasmussen.]

kendt ingen indflydelse på de bedrifter, som de er ansat i. For os at se er der ingen grund til, at denne skæbne skal overgå endnu en befolkningsgruppe. Vi tror på, at friheden i høj grad kan trives inden for et fællesskab, og da fællesskabstraditionerne inden for dansk landbrug som bekendt er rodfæstede, hvad ville så være mere naturligt, end om landbrugerne på lang sigt stilede mod en fælles drift?

Tanken om, at samfundet overtager jorden, er jo ingenlunde ukendt i visse landbrugerkrede, vel især hos husmændene, men naturligvis kan en sådan overtagelse ikke ske fra det ene år til det andet. Som veje til en sådan overtagelse kunne vi forestille os, at den nuværende produktionsstøtte forvandles til en rentestøtte, der lyses som statsprioritet i ejendommene. Der ville så ske det, at samfundet ikke bare ganske planmæssigt øser ud, som det gør nu, men samfundet ville også blive sat i stand til at få indflydelse.

En anden vej er at yde støtte til oprettelse af landbrugskollektiver, hvor landmændene kun har brugsret til jorden. Mon ikke landbrugsministeren også skulle lade landbokommissionen se på de to muligheder, jeg her har nævnt? Vi mener, det ville være en fornuftig udvej, hvis man da har en ærlig vilje til at få gjort noget ved sagen. Så er målsætningen i øvrigt også i overensstemmelse med de bedste traditioner inden for dansk landbrug.

Hvis ordet tvangskollektivisering nu skulle have strejft nogen under det, jeg her har sagt, kan de såmænd godt proppe trolden ned i æsken igen. Vi ønsker ikke at tvinge nogen, men vi må forbeholde os ret til at anbefale, at man opmuntrer landmændene til at skaffe sig den rigtige struktur. Jeg har allerede tidligere været inde på, at det er til skade for bytteforholdet, at landbruget fortsat har for mange beskæftigede, således at produktionen pr. ansat ikke bliver høj nok. På samme måde må man erkende, at det vil være nødvendigt med en indskrænkning af det dyrkede areal. Det ville være en barmhjertighedsgering over for landbruget, om man fra regeringshold gav Hedeselskabet ordre til at standse de dele af virksomheden, der går ud på at forvandle rekreative områder til

tvivlsom landbrugsjord. I det hele taget burde regeringen sørge for, at tvivlsom landbrugsjord, som er egnet til rekreative områder, blev købt op og taget ud af drift. Men for at hele denne virksomhed ikke skal komme til at bære tilfældighedens præg, må vi også have udarbejdet en arronderingsplan for hele landet, således at det offentlige kommer foran udviklingen og bliver i stand til at gennemføre en effektiv jordpolitik, hvilket vil være af overmåde stor betydning for landbrugets situation.

Efter vores mening kan man allerede nu nedsætte lokale landbrugsnævne, hvis medlemmer skal have et godt kendskab til jordens bonitet i det pågældende område. Lad disse nævne finde ud af, hvilke brug man med fordel kunne sammenlægge, og hvilke brug man med fordel kunne nedlægge. Når resultaterne indløb, ville man derefter fra centralt hold være i stand til at udarbejde arronderingsplanen. Jeg vil gerne igen spørge ministeren, om man i landbokommissionen gør sig tanker i den retning, eller har man dér ligesom den socialdemokratiske ordfører i øvrigt en tro på, at landbrugets kommende struktur en dag vil opstå som en fugl Fønix af asken sådan helt af sig selv? Egentlig ville en sådan tankegang være i god overensstemmelse med de liberalistiske teorier, der, så vidt jeg kan se, har hundeslagsmålet til forudsætning. Der vil givetvis blive tale om en alt for stor spildprocent, hvis man blot lader stå til. Lad mig blot nævne, at socialforskningsinstituttets udvalg vedrørende landbruget har fundet ud af, at f. eks. staldene både i størrelse og kvalitet er utidssvarende i de fleste landbrugsbedrifter. Det siger sig selv, at hvis man ikke fra officielt hold giver landbruget noget i retning af et fingerpeg om udviklingens retning, ja, så har man åbnet for muligheden af store fejlinvesteringer, og så vidt vi kan se, er det blot et spørgsmål om at have viljen til at undgå dem.

Vi anerkender til fulde, at de strukturforslag, jeg her har omtalt, er vidtgående, men vi må også fastholde, at de er i overensstemmelse med sædvane i dansk landbrug, og således skulle der i hvert fald ikke være de store psykologiske barrierer at overvinde. Derimod er der unægtelig en hel del praktiske. I strukturomlægningens køl-